Samenvatting

Single-zijn is soms niet gemakkelijk voor de groeiende groep hoogopgeleide single vrouwen, die in onze maatschappij nog vaak gestigmatiseerd worden. Single vrouwen spreken zowel in negatieve als in positieve termen over single-zijn, die eigenlijk niet met elkaar te combineren zijn. Zij blijken minder eenzaam dan single mannen, doordat ze beter in staat zijn sociale activiteiten te organiseren en ook emotionele vervulling vinden in andere dan exclusieve partnerrelaties. Onze patriarchale maatschappij produceert vaak afwezige, niet-toegewijde vaders en ontevreden, 'altijd aanwezige' moeders. In een beperkt kwalitatief onderzoek onder hoogopgeleide kinderloze carrièrevrouwen van rond de veertig komt naar voren dat deze vrouwen de traditionele vrouwelijke rol afwijzen en zich identificeren met de mannelijke wereld. Een traditionele rolverdeling lijkt bij dochters vooral te leiden tot levensstijlen waarin prestatie, controle en ambitie de boventoon voeren, aangevuld met een patroon aanpassen, op de achtergrond blijven en onzekerheid of juist aanvallen, imponeren en zelfvertrouwen. De vrouwen lijken te kiezen voor een positie van 'meer vrouw dan echtgenote/partner', waarin de nadruk ligt op het eigen individu, autonomie, eerbiedwaardigheid, toegewijdheid aan de eigen ontwikkeling en een producerende, presterende rol. Deze 'single professional women' met hoge status en competentie zijn minder begeerlijk als echtgenote, doordat mannen eerder kiezen voor lageropgeleide en jongere vrouwen, die vaak minder eisen stellen. Omdat hoogopgeleide single vrouwen niet snel geneigd zullen zijn hun eisen of carrièrepad bij te stellen, zullen ze misschien hun begeerlijkheid in vrouwelijke zin moeten vergroten, door meer te behagen met uiterlijk en gedrag. Single-zijn wordt door vrouwen denigrerend omschreven als een persoonlijk gebrek of sociale uitsluiting, en idealiserend als onafhankelijkheid of zelfverwerkelijking. Het biedt wel de gelegenheid om leerprocessen richting autonomie door te maken, waardoor de positieve zienswijzen op single-zijn meer nadruk zullen krijgen. Nadeel is dat singles leerprocessen richting verbondenheid in de vertrouwdheid van een partnerrelatie moeten missen. Bij de counseling van alleenstaande volwassenen zouden vooral hun specifieke ontwikkelingstaken centraal moeten staan, afhankelijk van de fase in de levenscyclus waarin ze zich bevinden, in plaats van de redenen van vrouwen voor hun single-zijn te pathologiseren. Voor de hoogopgeleide single vrouw zou de zin van single-zijn kunnen zijn de gelegenheid om bepaalde leerprocessen door te maken en ontwikkelingstaken te volbrengen die haar tot een autonome persoon maken, tot iemand die goed alleen kan leven, zonder vanuit zelfgenoegzaamheid relaties met anderen uit te sluiten. Dit is ook van belang als zij wel een vaste partnerrelatie aangaat, want ook in relaties moet een evenwicht zijn tussen autonomie en gebondenheid.